

Sjónvarpsvanar hjá børnum gerast teir somu sum hjá foreldrunum

Hendan greinin er skrivað av 7 føroyskum gentum, sum ganga á barnagarðs-læraskúlanum í Albertslund. Í sambandi við útbúgving okkara gjørdur vit nevning heyst eina kanning, sum bar heitið: »Hevur sjónvarpið árin á tað føroyska barnaspælið«.

Vit valdu at gera hesa kanning í Føroyum, við tað at vit eftir lókna útbúgving ætla at arbeiða heima.

Til kanningararbeiðið nýttu vit 13 vikur tilsamans, og harav vóru vit tær 9 í Føroyum. Fyrru helvt av tíðini vóru vit í Hvalba og Sumba, og í seinnu helvt í barnagarðum í Tórshavn og Klaksvík.

Vitjaðu foreldur og eldri fólk

Í nevndu stóðum vitjaðu vit foreldur, ið attu børn í aldrinum 5–7 ár. Vit tosaðu við foreldrini um, hvat børnini vanligu spæla og um sjónvarpsvanar teirra.

Eisini tosaðu vit við eldri fólk og spurdu tey, hvat tey spældu, tá ið tey vóru børn. Öll vóru tey á einum máli um, at barnaspælið er nógv broytt, frá tí tey vóru børn og til dagin í dag. Serligan dent lögdu tey á tey mongu og ymisku leikapettini, sum børnini hava í dag, og á tær broyttu umstøðurnar.

Stór broyting farin fram í spælinum

Bæði foreldur og starvsfólk í barnagarðunum eru samd um, at ein stór broyting er farin fram viðvíkjandi spælinum, sidani sjónvarpið kom til Føroyar.

Børnini herma í spæli teirra eftir tí, tey siggja í sjónvarpinum. Sendingar sum: Tarsan, Emil úr Lønnebergi, Dich Turpin og Dallas dama børnurnar. Hetta visir seg eisini í spælinum, har tey sjálvi spæla nevndu personar: tey nýta somu klædir, rørslu og sama málbúrd.

Vit kunnu nevna eitt dømi um ein 5 ára gamlan drong, ið hevði sæð Emil úr Lønnebergi í sjónvarpinum. Í sendingini hevði Emil m.a. krúvt nakrar

dýnur; stutt eftir gjørdi drongurin tað sama.

Eitt annað dømi hava vit frá nøkrum gentum, sum eftir at hava sæð Dallas hermu eftir kvinnunum í Dallas við at lata seg í somu klæði og greiða sær á sama hátt sum tær.

Eitt skemtiligt dømi hava vit um eina gentu, sum langafriðgjagdag spurdi ommu sína: »Omma, veitst tú hvi tey flagga á halvri stong í dag?« »Jú«, svarar ommann, »tað er tí tað er langafriðgjagdagur í dag.« »Nei«, svarar gentan, »tað er tí at JR varð skotin í gjár«.

Hetta visir, at børn ikki altíð skilja tað tey siggja; ei heldur duga tey at siggja munin í millum film og veruleika. Tær sendingar, sum verða vistar í sjónvarpinum, hava flest allar útlenska talu, og hetta hava tey smærri børnini ongur fortreytir fyri at skilja.

Børnini hava tí bert myndirnar at skilja filmin eftir, og kunnu tey tí oftani fáa eina skeiva uppfatan.

Fyri at bota um hetta kundu foreldur ella eldri systkin sett seg saman við børnunum og greitt teimum frá tí, ið fer fram.

Likasæla yvir fyri harðskapi um tey siggja ov nógv av tilikum

Nógvir filmar við harðskapi og øðrum verða sýndir í sjónvarpinum, og kanningar, gjørdar í øðrum londum, vísa, at um børnini ofta siggja slíkar filmar, so gerast tey meira og meira likasæl yvir fyri harðskapi.

Vit kunnu nevna eitt dømi um nakrar smádreingir, sum spældu at heingja hvønn annan í eitt snóratræ. Ein varð bundin um bringuna og sidani fast í snóratræið. Hann stóð á einum kassa, sum sidani varð sparkaður undan honum, og meðan hann bekk har, segdu hinir dreingirnir: »Soleiðis er at verða hongdur, men tú doyrt ikki rættiliga!« Hesin leikurin fór fram í eina goða lotu, og skiftust

teir um at vera tann, ið heingjast skuldi. Kvöldið fyri høvdu hesir somu dreingir sæð eina sending í sjónvarpinum, har fólk vórðu hongd.

Tey vanligu spælini ikki horvin — hóast alt

Hóast børnini spæla tað, tey siggja í sjónvarpinum, so eru tey vanligu spælini tó ikki horvin. Tað visir seg, at børnini sjálvi byta spælið sundur í vanlig spøl og sjónvarpsspøl. Sjónvarpsspælini verða bert spæld í eina stutta tíð aftan á sendingina.

Familjulívið lagað eftir sjónvarps-sendiðini

Í dag, har flest øll heim í Føroyum hava sjónvarp, verður familjulívið lagað eftir sjónvarpssendiðini.

Vónandi er grundin til hetta bert tann, at sjónvarpið enn er eitt so nýtt fyribrigdi her á landi. Tí er tað umráðandi, at fólk gerast greið yvir teir vansar, sum sjónvarpið hevur við sær, bæði á vaksni og børn — tí sjónvarpsvanarnir hjá børnunum gerast teir somu sum hjá foreldrunum.

Ynskja ikki longri senditið

Tær kanningar, sum vit hava gjørt, vísa, at fólk ikki ynskja eina longri senditið, og vóna vit tí, tá ið vit fáa eitt alment sjónvarp, at hetta verður tikið til eftirtektar, so at tað at hyggja í sjónvarp ikki verður ein høvuðstøttur í gerandislívinum.

Fyri at minka um skaðarínini hjá børnum kundi stórur dentur verið lagdur á at givið teimum út-

lendsku sendingunum føroyskan tekst ella talu.

Eyðvør Nielsen, Torgerð

Jacobsen, Kristvør Hentze, Marjun Húsgarð, Karin Gregersen, Sólrun Dam, Rosa Niclassen.

Fríhandils søki skulu gera núverandi »transitt« lógligan

Uppskotið hjá landsstýrinum um fríhandils søki fekk misjavna undirtøku á Tingi. Málið var til 1. viðgerð hósdagin. Bæði Frambúðs- og Fiskivinnuflokkurin, Javnaðarflokkurin og Fólkaflokkurin settu spurnartekin við ymiskt í uppskotinum og komu við atfinningum.

Atli Dam spurdi, um ætlanin er at hava møguleg fríhandils søki í fleiri havnum.

— Um so er, so er hetta ein »ohandy« skipan, sum kostar nógv, og sum menn fara frá aðrastaðir, segði hann.

Formaður Javnaðarflokksins upplýsti, at aðrastaðir verður farið til eina skipan, har vóran fer inn á virkið undir tolleiftirliti.

Tá vóran so verður

brúkt, verður hon tollað.

Atli Dam segði, at hann kundi hugsa sær, at idnaðarmenn heldur vilja hava eina slíka skipan enn eina dýrari skipan. Hann segði seg rokna við undir nevndarviðgerðini at fáa at vita, hvat idnaðurin heldur.

— Vit mugu ansa eftir, at vit ikki fáa eina avloðaða skipan, ið aðrir ganga frá, segði hann.

Landsstýrismáðurin, sum hevur evnað uppskotið til, Torbjørn Poulsen, segði, at spurningurin um fríhandils søki er blivin aktuellur, tí ferðasambandið er betrað og at ein vaksandi handil hevur tikið seg upp.

Hann upplýsti, at ein ávisur »transittur« fer fram, men at tað verður sæð millum fingrarnar.

Hann segði, at tað er henda transitt, sum landsstýrið vil legaliserað gera lógligan.

Uppskotið er í trimum, soleiðis at skilja, at landsstýrið kann stovna fríhandils søki, felagsskapir kunnu stovna øki og í triðja lagi kann landsstýrið lata tollendurgjald.

Annars upplýsti Torbjørn Poulsen, at idnaðarfelagið hevur sent landsstýrinum bræv og mótmælt onkrum í uppskotinum, sum er gjørt í samband við idnaðarfelagið og felagið hjá heilsolumonnum. Hann segði, at hetta er broytt, og roknaði tí við, at felagið tekur undir við tí nú.

Atli Dam helt tað vera lógligt, at tað almenna skal bera stovningarutreiðsl-

urnar. Hann segði, at so má tað almenna eisini krevja eitt gjald, soleiðis at fríhandils søkin hjá sær sjálvum og ikki gerast ein byrða hjá skattaborgarunum.

Jógvan Sundstein helt eisini uppskotið vera ógreitt í stóðum. Hann segði, at tað var gott, at felagsskapir kundu sleppa at stovna fríhandils søki. Men hann visti á, at ein ávisur torvur eigur at kunna staðfestast. Sumleiðis segði hann, at eitt mark má vera fyri stóð, soleiðis at tað ikki koma eini 40–50 fríhandils søki.

Uppskotið skal nú viðgerast í fíggiarnevndini.

jo-mo